

Hrobník (kód: 69-005-E)

Autorizující orgán:	Ministerstvo pro místní rozvoj
Skupina oborů:	Osobní a provozní služby (kód: 69)
Týká se povolání:	Pomocný pracovník ve službách
Kvalifikační úroveň NSK - EQF:	2

Odborná způsobilost

Název	Úroveň
Používání běžných nástrojů a dodržování hygienických opatření	2
Zajišťování základních činností provozovatele pohřebiště	3
Výkop hrobu předepsaných rozměrů a hloubky	2
Ukládání rakve s lidskými pozůstatky do hrobu nebo hrobky	3
Exhumace a další ukládání lidských ostatků	3

Platnost standardu

Standard je platný od: 30.04.2008 do: 18.01.2015

Kritéria a způsoby hodnocení

Používání běžných nástrojů a dodržování hygienických opatření

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Obléknout se do vhodného pracovního oděvu a obuvi. Doporučuje se jednoduchá pracovní kombinéza (dbát na vyšší kvalitu textilie), kotníčková pracovní obuv s ocelovou špičkou a neprůraznou podrážkou, kožené pracovní rukavice. Ostatní doplňky podle ročního období (oteplená bunda, čepice, klobouk proti úpalu, gumový plášť do deště atd.)	Praktické předvedení
b) Vybrat pro otevření a výkop hrobu ochranné pomůcky (např. ochrannou přilbu a brýle, antivibrační rukavice) a vhodné nástroje (např. válce kovové, pogumované, dřevěné, páčidla, klínky, hranoly, fošny, kamenické dláto, kladivo, spárovací lžíce, fanka, cement, houba, kbelík, sekeromotyka, krumpáče, lopaty, rýče, sekera, žebřík a stavební kolečka)	Praktické předvedení a slovní zdůvodnění
c) Ošetřovat a udržovat pomůcky používané při otevírání a výkopu hrobu, zkontrolovat jejich technický stav, správně nasadit a použít kvalitní násady bez suků, prasklin, třísek a vad dřeva, ostřit nástroje	Praktické předvedení
d) Zacházet s nástrojem a pomůckou podle zásad bezpečnosti a hygieny práce. Nástroje očistit, konzervovat, skladovat a nepoužívat k jiným účelům	Praktické předvedení
e) Správně použít nástroje a pomůcky pro vykonání zadané práce	Praktické předvedení
f) Dodržovat osobní hygienu v průběhu pracovních činností	Praktické předvedení
g) Vysvětlit na příkladech kritické hygienické body a místa kritická pro zranění (ostré hrany, zkorodované kotvící prvky, ostré hrany rakví, skleněné střepy) nebo zavlečení nákazy do organismu. Uvést, kdy a za jakých podmínek lze do hrobky vstupovat (nutnost odvětrání hrobek), opocení stěn a krycí desky (nebezpečí kontaminace nástrojů a oděvu nebo přímo pokožky), upozornit na sníženou citlivost za mrazu	Slovní zdůvodnění
h) Vysvětlit způsob dezinfekce pracovního oděvu a pomůcek, popř. způsob jejich detoxikace nebo likvidace (bylo-li při exhumaci podezření, že šlo o neztetlelé lidské pozůstatky osoby, která v době úmrtí byla nakažena infekčními onemocněními, vyvolanými vysoce rizikovými biologickými agens a jejich toxiny). Vysvětlit důvody pro oddělení šatny špinavé a čisté, separátní pračky na montérky, separátního sociálního zařízení, sprchy	Slovní zdůvodnění
i) Určit místo, oddělené od běžného odpadu, kam ukládat zbytky rakví, polštářů, oděvů, kytic, stuh apod. vyjmutých z hrobů a hrobek. Uvést, které vlastnosti činí tento odpad z pohřebiště nebezpečným (infekčnost), a jak s infekčními odpady může správce pohřebiště nakládat podle zákona o odpadech (pouze na základě souhlasu věcně a místně příslušného orgánu státní správy). Odkázat na smluvní vztah s firmou oprávněnou k likvidaci tohoto odpadu	Slovní zdůvodnění
j) Upozornit, že lidské ztetlelé ostatky, včetně pevných implantátů, nejsou odpadem nebo věcí v občansko-právním smyslu, kterou lze vlastnit, dědit nebo s ní obchodovat. Nelegálně otevřený hrob je nutné neprodleně nahlásit správci a provozovateli pohřebiště.	Slovní zdůvodnění
k) Obaly a zbytky čisticích a úklidových prostředků likvidovat podle předpisů na ochranu životního prostředí	Slovní zdůvodnění

Je třeba splnit všechna kritéria.

Zajišťování základních činností provozovatele pohřebiště

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Uvést, které osoby mohou veřejné pohřebiště provozovat, uvést, o jakou službu jde (zda jde o živnost, nebo o veřejný zájem). Čím je definován vztah mezi provozovatelem pohřebiště a hrobníkem, mezi provozovatelem pohřebiště a pohřební službou a které činnosti těchto osob se prolínají a které nikoli. Kdo z nich dává souhlas k pracím souvisejícím s pohřbením lidských pozůstatků nebo uložením zpopelněných ostatků. Jak kvalifikovat tyto činnosti bez příslušného povolení (nedovolené podnikání, hanobení lidských ostatků)	Slovní vyjádření
b) Popsat základní osnovu řádu pohřebiště, které věci řád obsahovat musí, může a je dobré, aby obsahoval	Slovní vyjádření
c) Vysvětlit způsob stanovení tlecí doby, její minimální délku a provádění hydrogeologického průzkumu pohřebiště, tj. jak se průzkum provádí, proč se provádí, kdo jej provádí a k čemu slouží. Uvést min. zákonnou délku ochranného pásma pohřebiště a důvody pro jeho stanovení	Slovní vyjádření
d) Rozdělit pohřebiště podle druhů (veřejná, neveřejná). Dělit hrobová místa podle typů (rakvové, urnové, hrobka, kolumbárium, rozptyl, vsyp). Vysvětlit základní rozdíly mezi nezetlelými, zetlelými a zpopelněnými lidskými ostatky. Rozlišit výkopy na pohřebišti (výkop ve volné půdě, na zastavěné ploše, podle dokumentace, vsypy, sondáže apod.)	Slovní vyjádření
e) Vyjádřit podmínky pro zahájení výkopových prací, zda pohřebiště umožňuje pohřeb v rakvi; k hrobovému místu je sjednán nájem, a to písemnou formou smlouvy, minimálně na dobu tlecí od nového pohřbení; v uvedeném místě neprobíhá tlecí doba předchozího pohřbení; existuje-li souhlas nájemce hrobového místa a vlastníka či vlastníků hrobového zařízení; zda velikost a stav hrobového místa umožňuje pohřeb v rakvi; v blízkosti výkopu se nenachází vzrostlý strom, jehož kořeny a stabilita by mohly být výkopem narušeny, orientace výkopu u dvoj a více hrobu apod.	Slovní vyjádření
f) Posoudit rizika při výkopu hrobu, tj. pravděpodobnost ohrožení, následky ohrožení, míra rizika. Vysvětlit, z čeho rizika pramení: skladba půdy (rostlá skála, jílové a hlínovité půdy, písky, šterky, křemeliny, volné násypy apod.), stav hrobového zařízení (zkontrolovat stabilitu pomníku, obrub a dalšího hrobového zařízení), stav okolních hrobů, roční období, eventuální nutnost exhumace, datum nejbližších okolních pohřbů, zeleň v okolí, pohyb veřejnosti, ostatní práce na pohřebišti, rozmístění více hrobníků v jednom výkopu. Zajistit balvany ve stěnách výkopu a účast další osoby na dohled nebo na doslech u výkopů hlubších 130 cm, kde se má výkop provádět; posoudit soudržnost zeminy atd.	Slovní vyjádření
g) Uvést zákonem předepsanou hloubku hrobu u dospělých osob a dětí od 10 let, u dětí mladších 10 let, uvést rozhodující ukazatele rozměru hrobu (velikost pohřbívané rakve, zvětšení o sílu použitého pažení a mrazového vydutí)	Slovní vyjádření
h) Uvést zákonnou minimální výšku dna hrobu nad hladinou podzemní vody, minimální boční vzdálenosti mezi jednotlivými hroby, minimální výše zasypané zkpřené zeminy nad rakví s lidskými pozůstatky po uložení do hrobu	Slovní vyjádření
i) Uvést zákonné podmínky ukládání dalších lidských pozůstatků do téhož hrobu před uplynutím tlecí doby	Slovní vyjádření
j) Uvést podmínky pro pažení hrobů (podobné jako v zastavěném území, hloubka 130 cm a více, nebo výkopy v nesoudržné, zmokřelé a jinak narušené zemině – minimálně podle řádu pohřebiště), podmínky výkopů hrobek podle dokumentace, pro zřizování pomníků a pro technický dozor při veškerých stavbách na pohřebišti	Slovní vyjádření

k) Vyjádřit podmínky pro zahájení vlastního pohřbení (uložení rakve s lidskými pozůstatky do hrobu nebo hrobky), zda je úmrtí doloženo úmrtním listem, průvodním listem k přepravě lidských pozůstatků, zprávou oprávněného orgánu cizího státu nebo listem o prohlídce mrtvého; v případě podezření spáchání trestného činu v souvislosti s úmrtím je kromě toho nutný i písemný souhlas státního zástupce apod.

Slovní vyjádření

Je třeba splnit všechna kritéria, kromě písmen b), c).

Výkop hrobu předepsaných rozměrů a hloubky

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Otevření hrobky nebo hrobu s krycí deskou, uzavření, zaspárování a umytí	Praktické předvedení
b) Otevření a uzavření urnového hrobu, spárování a umytí	Praktické předvedení
c) Otevření a uzavření kolumbární schránky s pevným uzávěrem	Praktické předvedení
d) Zajistit fotodokumentaci závad hrobových zařízení, které by mohly být dány do souvislosti s výkopovými pracemi	Praktické předvedení
e) Zabezpečit ochranu sousedních vysázených květin, položených fólií, drtí a písků. Vyloučit rizika poškození obrub či náhrobku kopaného hrobu, ale i výsadby na něm. Připravit speciální ohrady – bednění na ukládání zeminy, zvážit možnost jejich umístění v souvislosti s ustanovením zákona o pohřebnictví. Nezatěžovat okraje výkopů do vzdálenosti 0,5 m od hrany výkopu a odvézt přebytečnou zeminu (o objem rakve a z nakypření)	Praktické předvedení a slovní zdůvodnění
f) Zacházet s výkopovým strojem nebo elektrickým sbíjecím kladivem, včetně agregátu, podle zásad bezpečnosti práce (prověřit únosnost zeminy při otřesech stroje). Upozornit na specifika práce se strojem na pohřebišti nebo s elektrickým zařízením (proudová ochrana)	Slovní vyjádření. Praktické předvedení pouze v případě, že uchazeč je vlastníkem strojního průkazu pro rypadla
g) Zajistit stabilitu stěn výkopu proti sesutí pažením. Bezpečně výkop odpažit. Zřídit bezpečný sestup a výstup pomocí žebříků přesahujících hranu výkopu o 1 m (max. hmotnost vynášeného břemena, sklon žebříku)	Praktické předvedení
h) Zhotovit zábrany a pochůzkové plošiny pro spuštění rakve (kovové rošty nebo fošny, šíře min. 50 cm, pevné spoje, tj. hřebíky, šrouby, pokud možno bez vysokých hran a schodů)	Praktické předvedení
i) Upravit stěny hrobu, předat hotové dílo. Zakrytí eventuálního pažení nebo estetických vad kopané stěny hrobu (např. potažením stěn černou látkou, výzdoba chvojím)	Praktické předvedení
j) Zabezpečit výkop proti případnému pádu jiné osoby zakrytím, nebo zábranou (ohradou) a označením (např. varovnou páskou)	Praktické předvedení
k) Zhodnotit stav hrobu před vlastním pohřbením, odstranit závady, dbát na úpravu rovu, aby kopíroval tvar pohřbívané rakve	Praktické předvedení a slovní vyjádření
l) Zasypat hrob (nehutnit - použití žáby na pohřebišti je nepietní, naopak hrob je nutné v dalším období několikrát dosypat v závislosti na ročním období a počasí)	Praktické předvedení a slovní vyjádření
m) Celkově uklidit okolní plochy i vlastní hrob, včetně umytí hrobového zařízení hrobů okolních	Praktické předvedení
n) Provádět malé výkopové práce pro ukládání uren, vsypy, rozptyly a sondáže. Uvést ideální období pro provádění rozptylu (v době vegetace, a to zpravidla od 1. 4. do 30. 9. s ohledem na dostatečnou výšku a hustotu trávníku)	Praktické předvedení a slovní vyjádření

Je třeba splnit všechna kritéria, kromě kritéria f).

Ukládání rakve s lidskými pozůstatky do hrobu nebo hrobky

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Obléknout se do společenského pietního oděvu a obuvi. Zvážit pokrývku hlavy (např. na židovském hřbitově ano, ve hřbitovní kapli či v kostele nikoli)	Slovní vyjádření
b) Určit na hřbitově trasu pro pohřební průvod a uvědomit ostatní zaměstnance nebo kameníky, že v okolí bude pohřební obřad, během kterého je nutno zachovat klid	Slovní vyjádření
c) Stanovit, kdy končí pohřební obřad na pohřebišti (zpravidla odchodem duchovního nebo řečníka)	Slovní vyjádření
d) Vysvětlit, jak dozorovat nebo přímo spouštět rakev do hrobu. Dbát na to, aby spouštění rakve nebylo započato od hlavy a nedošlo k porušení zásad bezpečnosti práce	Slovní vyjádření
e) Umístit donesené květinové dary. Začínat od darů (věnce, kytice se stuhami, podle kterých je možné určit dárce). Dary nejbližších pozůstalých ukládat do hlavy hrobu (manžel, manželka), poté následují dary od dětí, sourozenců atd. podle blízkosti příbuzenských vztahů. Anonymní kytice, věnce aj. ukládat naposled. Výjimku tvoří kytice zpravidla s bílou stuhou, která byla během obřadu na rakvi. Tu jako poslední uložit do nohou hrobu. Dbát na to, aby všechny stuhy s nápisy byly na povrchu upraveného hrobu čitelné	Slovní vyjádření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Exhumace a další ukládání lidských ostatků

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vysvětlit na příkladech význam pietních a eticky podmíněných způsobů zacházení s lidskými ostatky exhumovanými při výkopu hrobu z předchozích pohřbení i po tlecí době (důvody pro užití textilního vaku nebo malé rakve)	Slovně
b) Během exhumace i po jejím ukončení dodržovat řád pohřebiště, především vyloučit přístup veřejnosti uzavřením pohřebiště nebo jeho části za účasti další osoby nebo osob	Praktické předvedení
c) Kdo může nařídit exhumaci a kdo o ní požádat. Která osoba povoluje exhumaci před uplynutím tlecí doby a která po uplynutí tlecí doby	Slovně
d) Vysvětlit pojem exhumace nezetlelých lidských ostatků i po tlecí době (zinkové rakve bez přístupu vzduchu a ostatní případy, při kterých došlo k neukončenému rozkladu za pomoci anaerobních bakterií)	Slovně
e) Zhodnotit stav dna po vykopání hrobu a uložení exhumovaných ostatků v rakvi nebo jen v textilním vaku (uzlíku) na dno do zářezu, zpravidla v nohou tak, aby při použití rakve na ostatky bylo její víko shora pro kontrolní účely a po odkrytí dekorace viditelné. Při manipulaci s lidskými ostatky zachovat pietu a důstojnost	Slovní vyjádření a praktické předvedení
f) Vysvětlit, jak postupovat, není-li možné na dno vykopaného hrobu uložit další ostatky (uložit je do společného hrobového místa, kostnice, osária nebo zajistit jejich pietní převoz v malé transportní rakvi či vaku ve vozidle určeném pro přepravu lidských pozůstatků ke zpopelnění v krematoriu)	Slovní vyjádření a praktické předvedení

Je třeba splnit všechna kritéria.

Organizační a metodické pokyny

Pokyny k realizaci zkoušky

Autorizovaná osoba stanoví, které doklady musí uchazeč předložit, aby zkouška proběhla v souladu s platnými právními předpisy. Dále stanoví, které pomůcky uchazeč při zkoušce nesmí používat.

Zkouška se může skládat ze dvou časově i prostorově oddělených částí, praktické a teoretické. Pro teoretickou část je vhodné použít kritéria bodu 2.: Zajišťování základních činností provozovatelů pohřebiště. V teoretické části se doporučuje ústní ověřování.

Před zahájením praktického ověřování musí být uchazeč seznámen s pohřebišťem a s požadavky řádu pohřebiště, BOZP a PO. Uchazeč prověří, zda se v blízkosti budoucího hrobu nenachází vzrostlý strom, jehož kořeny a stabilita by mohly být výkopem narušeny. Při použití výkopového stroje musí obsluha vlastnit strojní průkaz.

Jednotlivá kritéria se ověřují uvedenými nástroji hodnocení a zaměřují se buď na proces, nebo na výsledek (zřídka i na oboje).

Autorizovaná osoba rozpracuje kritéria podrobně podle charakteru konkrétních zadaných úkolů, počasí a podle ročního období.

Uchazeči budou zadány činnosti, které jsou obsahem této dílčí kvalifikace, jejichž splnění realizuje. Konkrétní úkoly a jejich rozsah určí autorizovaná osoba.

Po celou dobu hodnocení je sledováno nejen dodržování hygienických předpisů, předpisů bezpečnosti práce, dodržování časového harmonogramu, ale i to, zda uchazeč po celou dobu práce dodržoval zásady piety a slušnosti při práci (potlačil profesionální otrlost). Na sousední hrobová místa je zakázáno odkládat jakékoliv pomůcky a pracovní předměty. Při práci nejíst a nekouřit.

Výsledné hodnocení

Zkoušení uchazeče provádí jeden zkoušející. Zkoušející hodnotí uchazeče zvlášť pro každou kompetenci a výsledek zapisuje do klasifikačního zápisu o zkoušce. Pro zápis hodnocení jednotlivých úkolů lze použít různé značky, ale výsledné hodnocení pro danou kompetenci musí znít „vyhověl“ nebo „nevyhověl“ v závislosti na stanovení závaznosti, resp. nezávaznosti jednotlivých kritérií u každé kompetence. Návrh na výsledné hodnocení zkoušky zní buď „vyhověl“, pokud uchazeč vyhověl pro všechny kompetence, nebo „nevyhověl“, pokud uchazeč pro některou kompetenci nevyhověl. Konečné hodnocení uchazeče probíhá na základě těchto návrhů podle § 18 odst. 7 zákona č. 179/2006 Sb.

Počet zkoušejících

Zkouška probíhá před jednou autorizovanou osobou nebo před jedním autorizovaným zástupcem.

Požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby, resp. autorizovaného zástupce autorizované osoby

Autorizovaná osoba musí mít nejméně střední vzdělání s maturitní zkouškou a současně musí splňovat jednu z následujících variant požadavků:

Alespoň 10 let praxe hrobníka nebo 5 let praxe ve funkci vedoucího správce pohřebiště, z toho minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o autorizaci.

Další požadavky:

- Autorizovaný zástupce musí disponovat dostatečnou fyzickou zdatností tak, aby byl schopný kteroukoli činnost prakticky předvést.
- Autorizovaná osoba, která nemá odbornou kvalifikaci podle příslušných ustanovení zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nebo nemá odbornou kvalifikaci podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, nebo praxi v oblasti vzdělávání dospělých (včetně praxe z oblasti zkoušení), musí absolvovat přípravu zaměřenou na uznávání výsledků neformálního vzdělávání a informálního učení, nebo přípravu zaměřenou na základní znalosti v oblasti pedagogických věd s těžištěm v problematice zkoušení v rozsahu minimálně 12 hodin.
- Autorizovaná osoba musí mít základní dovednosti práce s počítačem a s internetem (stačí doložit čestným prohlášením).
- Autorizovaná osoba musí být schopna organizačně zajistit zkušební proces včetně vyhodnocení na PC, tisku jednotného osvědčení a zaslání s vyhodnocením elektronickou poštou (stačí doložit čestným prohlášením).

Žadatel o udělení autorizace prokazuje splnění požadavků na odbornou způsobilost předložením dokladu nebo souboru dokladů o získání odborné způsobilosti autorizujícímu orgánu nebo jiným postupem stanoveným autorizujícím orgánem.

Nezbytné materiální a technické předpoklady pro provedení zkoušky

Autorizovaná osoba zajistí formou smlouvy místo k provedení výkopu hrobu (vždy na hřbitově). Toto místo musí odpovídat požadavkům BOZP a PO.

Pokud nebude uchazeč oblečen do vhodného pracovního oděvu a obuvi a nebude mít ochranné pomůcky a vhodné nástroje, zkouška se nesmí zahájit. Nutné je také ověřit datum posledního očkování uchazeče proti tetanu. Práci nesmí dále vykonávat uchazeč, který má otevřené poranění, zejména na ruku. Pokud dojde k poranění během prací při výkopu hrobu, musí se nechat neprodleně ošetřit a zkouška se přeruší. Existuje-li při manipulaci s ostatky zdravotní riziko, je nutno pro ochranu dýchacích orgánů použít obličejovou masku. Při výkopech hrobů autorizovaná osoba věnuje zvýšenou pozornost riziku slunečního úžehu nebo úpalu, bodnutí hmyzem, v zimě podchlazení či riziku poškození páteře.

Autorizovaná osoba zajistí v blízkosti práce možnost očisty alespoň studenou vodou a desinfekčními ubrousky a v místě stálého pracoviště i teplou vodu včetně desinfekčních prostředků.

Autorizovaná osoba zajistí příslušné pracovní nástroje a pomůcky. Umístění stroje stanoví předseda hodnotící komise před zahájením prací. Obsluha stroje neopouští své místo, aniž by bylo pracovní zařízení stroje spuštěno na zem, popřípadě na podložku. Stroj musí být zajištěn při přepravě proti podélnému i bočnímu posuvu a proti převržení. Je zakázáno vstupovat do strojně vyhloubených výkopů bez zajištění stěn proti sesutí pažením.

Není-li denní osvětlení dostatečné, musí mít venkovní pracoviště po dobu, kdy se na něm zkouší, zajištěno umělé osvětlení odpovídající intenzity.

K žádosti o autorizaci žadatel přiloží seznam svého materiálně technického vybavení pro účely zkoušky. Pokud žadatel bude při zkouškách využívat materiálně technické vybavení jiné organizace, přiloží k žádosti o autorizaci smlouvu o jeho využívání nebo pronájmu, která bude uzavřena nejméně na dobu pěti let.

Doba přípravy na zkoušku

Celková doba přípravy na zkoušku (včetně případných časů, kdy se uchazeč připravuje během zkoušky) je do 20 minut. Do doby přípravy na zkoušku se nezapočítává doba na seznámení uchazeče s pracovištěm a s požadavky BOZP a PO.

Doba pro vykonání zkoušky

Celková doba trvání vlastní zkoušky (bez času na přestávky a na přípravu) je 3 až 5 hodin (hodinou se rozumí 60 minut). Zkouška může být podle zadaných hodnotících kritérií rozložena do více dnů.

Autoři standardu

Autoři hodnotícího standardu

Hodnotící standard byl zpracován ve spolupráci se hřbitovní sekci Sdružení pohřebnictví. Dále se na tvorbě podíleli
Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
Katolická teologická fakulta UK v Praze
Hrobník ze Schüttelsbergu
Správce městského hřbitova ve Valašském Meziříčí
Správa hřbitovů města Brna
Služby města Jihlavy – provozovatel krematoria, správce urnového háje a vsypové loučky
Správa pražských hřbitovů
Pohřební ústav hl. m. Prahy
Společnost přátel žehu
Národní ústav odborného vzdělávání